

УДК 336.22

А. Г. Паша,

аспірант кафедри фінансів та обліку, Донецький державний університет управління

ORCID ID: 0000-0002-1814-135X

DOI: 10.32702/2306-6792.2021.18.56

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕГУЛЯТИВНОЇ ФУНКЦІЇ ОСНОВНИХ ПОДАТКОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РИНКУ

L. Pasha,

Postgraduate student of the Department of Finance and Accounting,

Donetsk State University of Management

ASSESSMENT OF THE EFFECTIVENESS OF THE REGULATORY FUNCTION OF THE MAIN TAX INSTRUMENTS IN THE REGIONAL MARKET

У роботі визначено, що податкова система є складовою державного регулювання економічного розвитку та активізації інвестиційного процесу. Описано умови поліпшення реального сектора економіки за допомогою податкової системи. Створені Міністерством фінансів України сприяють підвищенню ефективності та стабільності податкової системи. Водночас державні органи впливають на ефективність податкового адміністрування, рівень економічного розвитку регіонів. Однак, попри створення сприятливих податкових умов, в Україні залишаються проблеми нерівномірного розподілу податкового навантаження у межах регіональних ринків. Це заважає розвитку конкурентного середовища, призводить до тінізації економіки, зниження бюджетних надходжень до державного та регіонального бюджету.

На сьогодні є важливим оцінювання ефективності регулятивної функції основних податкових інструментів на регіональному ринку. Визначити ефективність стає можливим за умов оцінки податкових інструментів, що використовуються у певних умовах у певний період часу. Систематичне спостереження за низкою показників дозволяє проаналізувати рівень реалізації планів фінансового забезпечення. В умовах регіональних ринків України для визначення ефективності регулятивної функції доцільно використовувати низку індексів, а саме: концентрації; дисперсії; запізнювання податкових зборів; конкретності та об'єктивності; забезпечення збору податків; витрат при застосуванні податкових інструментів. Окреслені в роботі індекси рекомендовано використовувати у межах певних територій, які оцінюються за ступенем виконання певних функцій — фінансової і регулюючої. Проведене дослідження дозволило визначити набір показників оцінки ефективності регулятивної функції на регіональних ринках. Доведено, що в складній системі оподаткування необхідно комплексно використовувати систему показників, індексів і коефіцієнтів, що дозволить найбільш повно визначити напрямки соціального і економічного розвитку.

The article determines that the tax system is a component of state regulation of economic development and activation of the investment process. The conditions for improving the creation of the real sector of the economy with the help of the tax system, which are regulated by the Ministry of Finance of Ukraine, are described. By creating conditions for increasing the efficiency and stability of the tax system, the Ministry influences the quality and efficiency of tax administration, economic development and minimization of the negative impact of tax rates on business. However, despite the creation of favorable tax conditions, Ukraine still has problems of uneven distribution of the tax burden on regional markets. This hinders the development of a competitive environment, leads to shadowing of the economy, and a decrease in budget revenues to the state and regional budgets.

It is possible to determine the effectiveness of tax policy if instruments are assessed for a certain period of time. Systematic observation, analysis of indicators of the implementation of financial security plans will generate reliable data. In the conditions of the regional markets of Ukraine, to determine the effectiveness of the regulatory function, it is advisable to use the following indices: concentration; variance; delays in tax collections; concreteness and objectivity; ensuring tax collection; expenses when applying tax instruments. Together with the listed indices, it is recommended to determine the effectiveness of the regional tax policy, which is assessed by the degree of fulfillment of certain functions — fiscal and regulatory. The study made it possible to determine a set of indicators for assessing the effectiveness of the

regulatory function in regional markets. It has been determined that in the emerging taxation system it is necessary to comprehensively use the system of indicators, indices and coefficients. This will make it possible to correctly determine the directions of social and economic development of regional markets.

Ключові слова: податки, регіональні ринки, оцінка ефективності, податкові інструменти, показники оцінки, регіональні особливості, проблеми оцінки ефективності, індекси, коефіцієнти.

Key words: taxes, regional markets, performance assessment, tax instruments, assessment indicators, regional features, performance assessment problems, indices, coefficients.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасні регіональні ринки націлені на створення умов покращення стану реального сектору економіки. Вітчизняна податкова система є складовою державного регулювання економічного розвитку та активізації інвестиційного процесу. Через такі інструменти, як податкова база, ставки, пільги, санкції податкова система мобілізує фіскальну, економічну, соціальну, розподільчу, стимулюючу, контрольну функції. Вагоме місце і роль у структурі інструментів займає регулятивна функція [6].

Податкову систему України регулює Міністерство фінансів, яке націлено на підвищення ефективності, стабільності, прогнозованості податкової системи; підвищення якості та ефективності податкового адміністрування; ефективне акумулювання ресурсів, необхідних для виконання державою своїх функцій; мінімізацію негативного впливу на бізнес й сприяння економічному розвитку [8; 10]. Головним документом, що регулює податкові відносини є Податковий кодекс України, який здатен встановлювати, змінювати, скасувати податки та збори, визначати порядок адміністрування, платників податків і зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів і повноваження їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю та інших адміністративних функцій. Однак, попри створення сприятливих податкових умов, в Україні залишаються проблеми нерівномірного розподілу податкового навантаження. Це заважає розвитку конкуренції, призводить до тінізації економіки, зниження бюджетних надходжень на державному та регіональному рівні.

Регулятивна функція по-різному впливає на соціально-економічний розвиток регіональних ринків. Визначаючи податкові ставки, держава диференціює розмір податків залежно від форми власності, виду, напрямів та обсягів діяльності підприємства. Ефективність регулюван-

ня залежить від прогресивності регіонального управління та меж чинного законодавства. Регулюючи кон'юнктуру регіональних ринків, пільгову систему, держава збільшує розмір надходжень до бюджету або надає можливість підприємцям збільшувати власний прибуток через зниження податкових ставок.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Проблемам оподаткування присвячено багато уваги з боку вітчизняних і закордонних вчених. Серед них праці А. Сміта, А. Ричарда, Масгрейва, Б. Пеггі та ін. Питання сутності податків та їх впливу на розвиток регіональних ринків розглядали в своїх роботах С.В. Архипова, Г.М. Білецька, М.В. Кармаліта, М.О. Куц, А.І. Крисоватий, Ю. Б. Іванов [1—6]. При цьому в деяких питаннях позиції вчених відрізняються та потребують додаткового вивчення. На сьогодні оцінка регуляторної функції оподаткування є доволі зрозумілою процедурою, однак незважаючи на це, відкритими залишаються питання регіонального рівня. Спостереження свідчать, що діючі податкові інструменти мають постійно пристосовуватись до регіональних особливостей ринків, соціальних та економічних ситуацій. В Україні відповідна система дій ще не в повній мірі налагоджена. Тому оцінювання ефективності регулятивної функції на регіональному ринку стає актуальною та потребує дослідження.

МЕТА СТАТТІ

Враховуючи актуальність окреслених питань, метою статті є дослідження процедур оцінювання ефективності регулятивної функції основних податкових інструментів на регіональному ринку.

Рис. 1. Класифікація регуляторних інструментів оподаткування

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Досягнення позитивних результатів оподаткування відбувається за умов впровадження дієвих інструментів регулювання, які представляють собою сукупність норм податкового законодавства. На сьогодні на державному і регіональному рівнях застосовуються стимулюючі, підтримуючі й дестимулюючі інструменти регулювання [3]. Існуючі інструменти податкового регулювання є неоднорідними та істотно різняться за напрямками здійснення регулюючого впливу й сферою застосування. Різноманітність регулюючих дій на регіональному рівні ускладнює оцінку доцільності та ефективності застосування певних податкових інструментів. Тому регуляторні інструменти оподаткування класифікують за певними ознаками (рис. 1).

Переважно податкове регулювання зосереджується на системних, комплексних та локальних інструментах [4]. Згідно з наведеною класифікацією системні інструменти проявляються у підвищенні податкового навантаження, що сприяє прискореному розвитку тіньової економіки, є стримуючим чинником економічної активності та накопичення. На відміну, зниження рівня податкового навантаження сприяє пожвавленню всіх економічних процесів й зниженню рівня тіньової економіки та призводять до скорочення дохідної частини бюджету. Головним питанням у таких ситуаціях стає розуміння прийнятності та ефективності інструментів, що застосовуються на рівні регіонів. Також потребують узгодження питання, що пов'язані з введенням нових податків і зборів, зміною співвідношення податкових ставок за різними групами податків у регіонах.

Розвиток регіональних ринків відіграє важливу роль у вирішенні конкретних технічних, економічних та соціальних завдань. Але сам по собі регіональний потенціал розвитку не може гарантувати досягнення реального ефекту від певних видів діяльності. Обмеження масштабів реалізації нововведень науки і техніки може бути пов'язано з податковим навантаженням. Визначити альтернативні системи оподаткування на регіональних ринках можливо за допомогою системних інструментів.

Системні інструменти спрямовані на стимулювання розвитку окремих секторів економіки і пріоритетних форм підприємницької діяльності. Через побудову системи оподаткування, обмеження податків і зборів, що передбачені загальною системою, принципово змінюється структура податкових платежів та об'єкти оподаткування. Водночас ефективність податкового регулювання оцінюється за допомогою комплексних інструментів, що одночасно розглядають декілька основних податків і зборів, які створюють спеціальні податкові режими й вводяться за територіальною чи галузевою ознакою. Використання таких інструментів спрямовують на вирішення пріоритетних завдань економічного розвитку регіонів, що мають певний потенціал [6]. Отже, діючи в Україні регіональні органи влади мають зосереджувати увагу на таких показниках:

рівень та розмір застосування взаємозалежних податкових пільг (ПДВ, податок на прибуток, митні збори, майнові податки);

термін дії спеціальних податкових режимів; розмір та умови стимулювання розвитку регіонів за допомогою створення відповідних умов для інтенсифікації інвестиційної та інноваційної діяльності.

кількість та якість інструментів, що застосовуються при створенні спеціальних податкових режимів;

рівень обмеження певного спеціального податкового режиму, кількість суб'єктів відповідних спеціальних режимів;

рівень поєднання податкових пільг з іншими заходами неподаткового регулювання підприємницької діяльності в регіоні.

Оцінка комплексу пільг за податками і зборами дозволяє визначити розмір та мінімізувати соціальні та економічні втрати. На регіональному рівні практично в кожному податку містяться локальні регулюючі механізми, які стимулюють або стримують певні дії платників за допомогою спеціальних правил обчислення елементів податкових баз і податкових зобов'язань. До них відносяться: порядок і масштаби застосування звичайних цін; метод податкового обліку; механізм зменшення оподаткованого прибутку на суму негативної податкової бази минулих податкових періодів; механізм коригування запасів; можливість зменшення суми до сплати податку на прибуток [7].

Сучасна податкова система має з'ясувати існуючі регуляторні інструменти та визначити їх ефективність. Досягти бажаних результатів допоможуть управлінські процедури, що виконуються на основі аналізу динаміки доходів державного бюджету і податкових надходжень відносно ВВП, а також на основі порівняння цих співвідношень із відповідними показниками інших регіонів або країн з подібним типом та моделлю економіки. Окреслені регуляторні дії стають основою визначення ефективності податкової політики. Разом із цим, спостереження свідчать, що оцінка лише на основі динаміки доходів є недостатньою та обмежує розуміння ситуації [2].

Визначити ефективність податкової політики можливо за умов оцінки комплексу інструментів, що використовуються на протязі певного часу. Систематичне спостереження, проведення аналізу показників реалізації планів фінансового забезпечення функцій держави органи влади формують достовірні дані. Низькі чи негативні результати оцінки свідчать про недостатній рівень регуляторні функції та відсутність фінансового забезпечення інтересів регіональних ринків. У разі якщо регуляторні функції забезпечують використання власних ресурсів та досягнення цілей соціально-економічного розвитку, регуляторні функції знаходяться на достатньому рівні.

Для повної оцінки ефективності регулятивної функції використовують спеціальні індекси та коефіцієнти. Так наприклад, для визначення податкової ефективності у закордонній практиці використовується діагностичний тест В. Танзі, що складається з визначення індексів

[5; 6]. Керуючись підходами, що вже існують практиці розвинутих країн, є доцільним використання таких індексів на регіональному рівні:

концентрації, що показує факт и розмір надходжень частини сукупних доходів за рахунок відносно невеликої кількості податків і податкових ставок;

дисперсії, що проаналізує групу податків з низьким обсягом надходжень та оцінить незручності, що вони створюють при проведенні регулюючих функцій;

запізнювання збору, що покаже своєчасність внесків платників податків, число та тривалість затримок;

конкретності та об'єктивності, що відобразить відповідність побудови регуляторних інструментів існуючим ставкам;

забезпечення збору податків, що розкриє наскільки повно забезпечується ефективність податкових інструментів;

витрат при застосуванні податкових інструментів, що розкриє зведені бюджетні видатки по збиранню податків.

Разом із окресленими індексами доцільно визначити ефективність регіональної податкової політики, яка оцінюється за ступенем виконання певних функцій — фіскальної та регулюючої [2; 6].

Фіскальна ефективність регуляторних функцій має оцінюватися за кількісними показниками, а саме:

— Рівень концентрації податкових надходжень в доходах (Рпн) — відображає рівень ефективності виконання завдань податкової політики на регіональних ринках, чим більше показник, тим ефективніше забезпечується дохідна частина регіонального бюджету

$$Р_{пн} = ПН / ЗБ \quad (1),$$

де Рпн — рівень концентрації податкових надходжень в доходах;

ПН — сума податкових надходжень регіону;

ЗБ — сума доходів зведеного бюджету регіону.

— Коефіцієнт покриття податковими надходженнями витрат зведеного бюджету — показує фіскальну ефективність при здійсненні податкової політики, чим вище показник, тим більша ефективність податкової політики регіону.

$$К_{пн} = ПН / В_{рб} \quad (2),$$

де Кпн — коефіцієнт покриття податковими надходженнями витрат зведеного бюджету;

ПН — сума податкових надходжень регіону;

Врб — сума витрат регіонального бюджету.

— Коефіцієнт виконання запланованих податкових надходжень — відображає ефективність здійснення адміністрування податків

на регіональному рівні, має дорівнювати одиниці.

$$K_{zn} = \text{ПНф} / \text{ПНп}, \quad (3),$$

де K_{zn} — коефіцієнт виконання запланованих податкових надходжень;

ПНф ПНп — сума фактичних податкових, сума планових податкових надходжень.

— Коефіцієнт своєчасності — відображає відповідність надходжень до бюджету згідно зі встановленими строками сплати.

$$K_{сн} = \text{ПНв} / \text{ПНн} \quad (4),$$

де $K_{сн}$ — коефіцієнт виконання запланованих податкових надходжень;

ПНв, ПНн — сума вчасно отриманих податкових надходжень, сума несвоєчасно отриманих податкових надходжень.

— Рівень втрат доходів зведеного бюджету від пільгового оподаткування — дозволяє оцінити невикористані резерви підвищення ефективності податкової політики в регіоні.

$$P_v = (\text{Пп} / \text{ЗБ}) \times 100\% \quad (5),$$

де P_v — рівень втрат доходів зведеного бюджету від пільгового оподаткування;

Пп — суми податкових пільг;

ЗБ — сума доходів зведеного бюджету регіону.

Додатково кількісна оцінка може супроводжуватися визначенням коефіцієнту якості сплати податків; обсягу фінансових ресурсів, що спрямовуються на обслуговування державного боргу; рівня бюджетної заборгованості внаслідок наявної несплати податкових зобов'язань; рівня простроченої заборгованості бюджетних установ через їхнє недофінансування.

При оцінюванні ефективності регуляторної функції податкових інструментів у регіонах за регулюючою ознакою доцільно застосовувати [2; 6]:

Коефіцієнт еластичності податкових надходжень, що відображає відношення відсоткової зміни надходжень до відсоткової зміни бази оподаткування регіону. Значення коефіцієнту має дорівнювати одиниці, у іншому випадку, показник свідчить про нестабільність податкової політики.

Коефіцієнт ефективності використання податкових пільг підприємствами з інвестиціями, що показує відповідність сум податкових надходжень від здійснення діяльності підприємств регіону з інвестиціями до сум отриманих пільг з оподаткування підприємств з інвестиціями.

Коефіцієнт виробничої віддачі інвестицій підприємств з інвестиціями, що показує необхідність внесення коректив щодо реалізації завдань податкової політики з активізації інвестиційних процесів в регіональній економіці. Роз-

раховується як відношення обсягів реалізованої продукції підприємств з інвестиціями до інвестицій, що інвестувало підприємство. Нормативне значення коефіцієнту має становити одиницю.

Коефіцієнт випередження обсягів реалізації, що враховує відношення темпів росту обсягів реалізованої продукції у суб'єктів малого підприємництва регіону, які використовують альтернативні системи оподаткування, з темпами росту обсягів реалізації у суб'єктів малого підприємництва на загальній системі оподаткування. Нормативним вважається значення показника більш одиниці.

Коефіцієнт випередження кількості зареєстрованих суб'єктів малого підприємництва, що свідчить про співвідношення темпів росту кількості зареєстрованих суб'єктів малого підприємництва, які використовують альтернативні системи оподаткування, до темпів росту кількості підприємств на загальній системі оподаткування. Нормативне значення має становити більше одиниці.

Разом із наведеними показниками оцінювання ефективності регуляторної функції, на рівні регіонів за необхідністю розраховуються коефіцієнт випередження кількості зайнятих; коефіцієнт випередження створення нових робочих місць. Наведені показники показують наскільки ефективно реалізується завдання податкової політики та відбувається стимулювання розвитку підприємництва, знижується безробіття та підвищується рівень зайнятості у регіоні.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Розглянуті показники оцінювання ефективності податкових інструментів можуть доповнюватися згідно з галузевою та регіональною специфікою. Їх застосування надає можливість виявляти основні недоліки реалізації податкової політики в регіонах. Розуміння реальної ситуації, що складається у системі оподаткування дозволить переглядати існуючу правову базу та створювати умови для ефективного функціонування регіональних ринків. Водночас стає можливим прийняття заходів по усуненню або зменшенню негативних наслідків ринкового саморегулювання, впровадження структурних зрушень економічній та соціальній сферах.

Сучасна практика управління має націлюватися на вироблення дієвих інструментів, що якісно вплине на функціонування регіональних ринків. Переглядаючи такі інструменти як види податків, склад платників податків, об'єкти

оподаткування, база оподаткування, податкові ставки; податкові пільги, досягаються певні стратегічні цілі податкової політики. Додержання норм та правил здійснення регуляторних функцій дозволять: створити завершену й повну систему реалізації податкової політики регіонів; забезпечити логічний та раціональний режим обчислення податків, податкових періодів, строки та порядок сплати податків, строки та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку. Все це посприє появі нових дієвих інструментів та методів впливу на споживчий, підприємницький та інфраструктурний розвиток.

Література:

1. Архипова С.В. Проблема ефективності використання механізму податкових пільг для залучення іноземних інвестицій в Україну. Наукові праці ДНТУ. Серія економічна. 2007. С. 560—562.

2. Білецька Г.М., Кармаліта М.В., Куц М.О. та інші Гармонізація податкового законодавства: українські реалії: [монографія]. К.: Алерта, 2012. 222 с.

3. Иванов Ю.Б., Карпова В.В., Карпов Л.Н. Налоговый менеджмент: уч. пособие. Х.: ИД "ИНЖЭК", 2006. — 488 с.

4. Иванов Ю.Б., Тищенко А.Н. Современные проблемы налоговой политики. Харьков: ИНЖЭК, 2006. С. 238.

5. Иванов Ю.Б. Оподаткування та інноваційна діяльність / Ю.Б. Иванов / Інновації: проблеми науки і практики: монографія. Харків: ВД "ИНЖЕК", 2006. — 336 с.

6. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні доміанти та практика реалізації податкової політики в Україні: монографія. Тернопіль: Картбланш, 2005. — 371 с.

7. Налогообложение: теории, проблемы, решения / В.П. Вишневский, А.С. Веткин, Е.Н. Вишневская и др.; под общ. ред. В.П. Вишневого. Донецк: ДонНТУ, ИЭП НАН Украины, 2006. 504 с.

8. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України Постанова КМУ від 20 серпня 2014 р. № 375. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF#Text>

9. Рикардо Д. Сочинения: Начала политической экономии и налогового обложения. Т. 1. М.: Госполитиздат, 1955. 236 с.

10. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017—2020 рік Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80#Text>

11. Ричард А. Масгрейв, Пегги Б. Масгрейв: Державні фінанси: теорія і практика. К.: ИД "Бюджет", 2009. 708 с.

References:

1. Arkhypova, S.V. (2007), "The problem of effective use of the mechanism of tax benefits to attract foreign investment in Ukraine", *Naukovi pratsi DNTU*, pp. 560—562.

2. Bilets'ka, H.M., Karmalita, M.V. and Kuts, M.O. (2012), *Harmonizatsiya podatkovoho zakonodavstva: ukrayins'ki realiyyi* [Harmonization of tax legislation: Ukrainian realities], Alerta, Kyiv, Ukraine.

3. Yvanov, Yu.B., Karpova, V.V. and Karpov, L.N. (2006), *Nalohovyy menedzhment* [Tax management], YNZhEK, Kharkiv, Ukraine.

4. Yvanov, Yu.B. and Tyshchenko A.N. (2006), *Sovremennyye problemy nalohovoy polityky* [Modern problems of tax policy], YNZhEK, Kharkiv, Ukraine.

5. Ivanov, Yu. B. (2006), "Taxation and innovation", *Innovatsiyyi: problemy nauky i praktyky* [Innovations: problems of science and practice], INZhEK, Kharkiv, Ukraine.

6. Krysovaty, A.I. (2005), *Teoretyko-orhanizatsiyni dominanty ta praktyka realizatsiyyi podatkovoyi polityky v Ukraini* [Theoretical and organizational dominants and practice of tax policy implementation in Ukraine], Kartblansh, Ternopil', Ukraine.

7. Vyshnevskyy, V.P., Vetkyn, A.S. and Vyshnevskaya, E.N (2006), *Nalohooblozhenye: teoryy, problemy, reshenyya* [Taxation: theories, problems, solutions], DonNTU, Donetsk, Ukraine.

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), Resolution "On approval of the Regulation on the Ministry of Finance of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF#Text> (Accessed 10 Sept 2021).

9. Rykardo, D. (1955), *Sochyneniya: Nachala politycheskoy ekonomyy y nalohovoho oblozhenyya* [Essays: The beginnings of political economy and taxation], Hospolytyzdat, Moscow, Russia.

10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Resolution "Strategy for reforming the public financial management system for 2017—2020", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80#Text> (Accessed 10 Sept 2021).

11. Mashreyv, R. A. and Mashreyv, P. B. (2009), *Derzhavni finansy: teoriya i praktyka* [Public finance: theory and practice], Biudzheth, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 16.09.2021 р.